

LRZ.411.001.01.2017
Nr ewid.176/2017/I/17/001/LRZ

Informacja o wynikach kontroli

ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA UCZNIÓW PODCZAS ZAJĘĆ NA STRZELNICACH SZKOLNYCH

DELEGATURA W RZESZOWIE

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

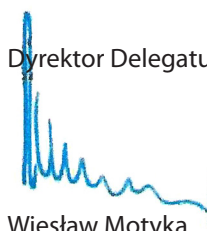
WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Informacja o wynikach kontroli

Zapewnienie bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć na strzelnicach szkolnych

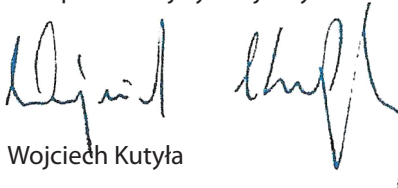
Dyrektor Delegatury w Rzeszowie

Wiesław Motyka

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Kutyla

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Krzysztof Kwiatkowski

Warszawa, dnia 28.11.2018r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	5
2. OCENA OGÓLNA	7
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI.....	9
4. WNIOSKI.....	11
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	12
5.1. Spełnianie wymogów bezpieczeństwa przez obiekty strzelnic szkolnych.....	12
5.2. Bezpieczeństwo uczniów i innych uczestników w trakcie zajęć ze strzelectwa sportowego, prowadzonych na strzelnicach szkolnych	13
5.3. Nadzór nad funkcjonowaniem strzelnic szkolnych	16
5.4. Nadzór pedagogiczny nad zajęciami ze strzelectwa sportowego.....	17
6. ZAŁĄCZNIKI	26
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	19
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	22
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności.....	25
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	26
6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli	27

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

Amunicja	naboje przeznaczone do strzelania z broni palnej ¹ .
Broń ²	1) broń palna, w tym broń bojowa, myśliwska, sportowa, gazowa, alarmowa i sygnałowa; 2) broń pneumatyczna; 3) miotacze gazu obezwładniającego; 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu.
Broń palna	każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego ³ .
Broń pneumatyczna	niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy lub elementu ją zastępującego i przez to zdolne do rażenia celu na odległość, a energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę lub element ją zastępujący przekracza 17 J ⁴ .
J (dżul)	jednostka pracy i energii obowiązująca w układzie jednostek miar SI. Jeden dżul jest pracą, jaką wykonuje siła jednego niutona, przesuując ciało na drodze jednego metra, wedle kierunku swojego działania.
MEN	Ministerstwo Edukacji Narodowej
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
Rozporządzenie z dnia 15 marca 2000 r.	rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 r. w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic ⁵ .
Strzelnica	obiekt przeznaczony do prowadzenia strzelań szkoleniowych, sportowych i rekreacyjnych oraz treningów strzeleckich, o którym mowa w § 2 pkt 1 rozporządzenia z dnia 15 marca 2000 r.
Strzelnica szkolna (sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego)	pomieszczenie szkolne, przeznaczone do prowadzenia zajęć ze strzelectwa sportowego, z urządzeń niebędących bronią pneumatyczną i niebędące strzelnicą w rozumieniu przepisów rozporządzenia z dnia 15 marca 2000 r. ⁶
Ustawa o NIK	ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (NIK) ⁷ .
Zajęcia dodatkowe	nieobowiązkowe zajęcia szkolne.

¹ Art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1839, ze zm.).

² Art. 4 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

³ Art. 7 ust. 1 ww. ustawy.

⁴ Art. 8 ww. ustawy.

⁵ Dz. U. Nr 18, poz. 234 ze zm.

⁶ Kontrolowane szkoły używały różnych nazw na określenie tego typu pomieszczeń.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

1. WPROWADZENIE

Cel główny kontroli

Ocena stanu zapewnienia uczniom bezpieczeństwa podczas dodatkowych zajęć szkolnych w postaci nauki strzelania na szkolnych strzelnicach.

Cele szczegółowe kontroli

1. Ocena spełnienia wymogów prawa, związanych z dopuszczeniem obiektów strzelnic szkolnych do użytkowania, znajdujących się w budynkach szkół, na których prowadzone są zajęcia dodatkowe ze strzelectwa sportowego z użyciem broni, w szczególności, zgodności z przepisami prawa budowlanego, posiadania atestu, zatwierdzonego regulaminu użytkowania.

2. Ocena stopnia spełnienia norm bezpieczeństwa dla tego typu obiektów podczas zajęć ze strzelectwa sportowego, prowadzonych dla uczniów szkoły przez jej pracowników, bądź przez podmiot zewnętrzny, np. koło strzeleckie, którego celem jest przygotowanie młodzieży do zawodów strzeleckich.

3. Ocena nadzoru organu prowadzącego szkołę, w której usytuowano strzelnicę szkolną, nad prawidłowością przebiegu dodatkowych zajęć strzeleckich.

4. Ocena prawidłowości nadzoru pedagogicznego organów oświaty w zakresie stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej nad szkolnymi zajęciami dodatkowymi ze strzelectwa sportowego.

Pod wpływem trendów polskich i światowych rozszerza się zapotrzebowanie na różne formy szkolenia w zakresie umiejętności strzeleckich wśród młodzieży.

Strzelectwo sportowe staje się coraz powszechniejsze wśród młodzieży i jego skala systematycznie wzrasta, a wprowadzanie zajęć dodatkowych ze strzelectwa sportowego w szkołach stanowi istotne poszerzenie oferty edukacyjnej szkoły.

Życie i zdrowie obywateli jest najistotniejszym dobrem i ich ochrona jest jednym z najważniejszych zadań Rzeczypospolitej Polskiej.

Życie i zdrowie młodych ludzi, wchodzących w okres dorostania, posługujących się bronią lub innym sprzętem strzeleckim na zajęciach szkolnych, jest szczególnie narażone na zagrożenia, ze względu na brak doświadczenia życiowego w obchodzeniu się z urządzeniami strzeleckimi oraz brak możliwości racjonalnego przewidywania skutków mogących nastąpić w konsekwencji niewłaściwego jej użycia.

Jedną z takich form nauki strzelectwa jest funkcjonowanie strzelnic szkolnych, usytuowanych w budynkach i obiektach szkół i innych placówek oświatowych.

W praktyce, oprócz strzelnic szkolnych, które podlegają rygorom ustawy o broni i amunicji, funkcjonują również „sale dydaktyczne do strzelectwa sportowego” lub „strzelnice”, które nie muszą spełniać wymogów powołanej ustawy.

Nie zostały wydane przepisy w zakresie warunków technicznych strzelnic szkolnych i obiektów, na których odbywają się szkolne zajęcia ze strzelectwa sportowego. Tym samym nie są określone zasady zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, nauczycielom i innym osobom korzystającym ze strzelnic szkolnych.

W dniu 23 maja 2016 r. podczas zajęć dodatkowych ze strzelectwa sportowego, prowadzonych na strzelnicy szkolnej, znajdującej się w budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli, doszło do wypadku z udziałem ucznia⁸. Podczas strzelania z broni pneumatycznej na zajęciach ze strzelectwa sportowego, uczeń utracił wzrok w jednym oku. Postępowanie w sprawie wypadku jest prowadzone przez Prokuraturę Okręgową w Tarnobrzegu⁹, która sporządziła i wniosła akt oskarżenia p-ko byłemu dyrektorowi Szkoły i prowadzącemu zajęcia do sądu.

Kontrolą objęto szkoły, posiadające strzelnice w rozumieniu przepisów ustawy o broni i amunicji, jak też szkoły posiadające sale dydaktyczne do strzelectwa sportowego (strzelnice szkolne) – niebędące strzelnicami w rozumieniu tych przepisów. Skontrolowane szkoły używały różnych nazw na określenie tych pomieszczeń, i tak:

⁸ Pełnomocnik rodziny ucznia zwrócił się do NIK o przeprowadzenie kontroli w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli.

⁹ Sygn. PO I Ds.53.2016.S. – pismo Prokuratury z dnia 18 kwietnia 2017 r.

WPROWADZENIE

Jednostki kontrolowane

- 1) Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli – sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego;
- 2) Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Krośnie – sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego („strzelnica pneumatyczna”);
- 3) Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Krośnie – sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego;
- 4) Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Jedliczu – strzelnica do strzelania z broni palnej – sportowej oraz odrębna – sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego („strzelnica do strzelań z broni pneumatycznej”);
- 5) Zespół Szkół Leśnych w Lesku – sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego (strzelnica do prowadzenia strzelań szkoleniowych, sportowych i rekreacyjnych oraz treningów strzeleckich);
- 6) Michalicki Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. ks. B. Markiewicza w Miejscu Piastowym – sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego (pomieszczenie dydaktyczne do treningu i strzelania z urządzeń pneumatycznych).

Kontrolą objęto również Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

Okres objęty kontrolą

1 września 2014 r. do 31 stycznia 2017 r.

2. OCENA OGÓLNA

W skontrolowanych szkołach nie w pełni zapewniono uczniom warunki bezpieczeństwa podczas dodatkowych zajęć w postaci nauki strzelania na strzelnicach szkolnych.

Dyrektorzy szkół organizowali te zajęcia, działając na podstawie ogólnego obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa pobytu w szkole¹⁰. W przepisach prawa nie zostały określone szczegółowe regulacje dotyczące zasad funkcjonowania strzelnic szkolnych, w tym wymagania dla pomieszczeń i wyposażenia.

Dyrektorzy skontrolowanych szkół podejmowali działania mające zapewnić bezpieczeństwo uczestników zajęć strzeleckich, poprzez określanie własnych zasad funkcjonowania strzelnic szkolnych oraz wizytacje przebiegu zajęć.

W skontrolowanych placówkach oświatowych zajęcia ze strzelectwa sportowego prowadzono w obiektach niebędących strzelnicami w rozumieniu ustawy o broni i amunicji, lecz jedynie pomieszczeniami (salami dydaktycznymi), adaptowanymi na potrzeby prowadzenia takich zajęć.

Kurator Oświaty i Policja nie podejmowali żadnych działań dotyczących tworzenia i funkcjonowania strzelnic szkolnych – ze względu na brak odpowiednich regulacji prawnych zobowiązujących organy państwa do podejmowania działań w tym zakresie¹¹. Kontroli warunków organizacji zajęć ze strzelectwa sportowego nie przeprowadzały również organy prowadzące skontrolowane szkoły.

Dyrektorzy skontrolowanych szkół, adaptując pomieszczenia na strzelnice szkolne, nie występowali do organów administracji budowlanej o wydanie pozwolenia na budowę oraz pozwolenia na użytkowanie, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹². Również organy nadzoru budowlanego z własnej inicjatywy nie prowadziły kontroli tych obiektów.

Powodem tego była błędna interpretacja przepisów przez dyrektorów szkół, że zmiana przeznaczenia pomieszczenia dydaktycznego na strzelnicę szkolną nie zmienia warunków pracy i zdrowotnych nauczycieli i uczniów, przez co nie wpływa na bezpieczeństwo osób (uczniów, nauczycieli, osób postronnych), a tym samym nie wymaga zgłoszenia organowi administracji architektoniczno-budowlanej.

Podkarpacki Kurator Oświaty w Rzeszowie nie sprawował nadzoru pedagogicznego, związanego z oceną stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, dotyczącej zajęć dodatkowych na strzelnicach szkolnych, w tym kwalifikacji osób, prowadzących zajęcia dodatkowe na strzelnicach. Przeprowadzania takich kontroli

Szkoły nie zapewniły w pełni bezpieczeństwa podczas zajęć na strzelnicach szkolnych

¹⁰ § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.).

¹¹ Już po zakończeniu czynności kontrolnych Kurator wysłał do dyrektorów szkół posiadających strzelnice szkolne pismo w sprawie kontroli warunków i procedur przestrzegania zasad bezpieczeństwa na zajęciach ze strzelectwa sportowego.

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 1332, ze zm.

OCENA OGÓLNA

nie przewidywały podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, ustalane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej na każdy rok szkolny i przekazywane Kuratorium.

Przepisy ustawy o systemie oświaty nie przewidywały określenia przez MEN podstawy programowej dla zajęć ze strzelectwa sportowego w szkołach, ponieważ były to zajęcia dodatkowe. Stąd też zajęcia te cechowała różnorodność programowa i organizacyjna, ustalana według inwencji i pomysłów organizatorów i dyrektorów szkół.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli zajęcia ze strzelectwa sportowego w placówkach oświatowych powinny być objęte nadzorem pedagogicznym, sprawowanym przez kuratorów, a adaptacja pomieszczeń wykorzystywanych jako strzelnice szkolne winna być objęta nadzorem organów administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego.

NIK wskazuje na potrzebę określenia w przepisach prawa wymogów dla urządzeń używanych na zajęciach ze strzelectwa sportowego w placówkach oświatowych oraz wyznaczenia organu odpowiedzialnego za kontrolę przestrzegania tych wymogów.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Przepisy prawa nie określają szczegółowych warunków technicznych strzelnic szkolnych oraz obiektów, na których odbywają się szkolne zajęcia ze strzelectwa sportowego. Skutkuje to funkcjonowaniem strzelnic szkolnych, nie w pełni zapewniających bezpieczeństwo ich użytkownikom oraz osobom postronnym.

[str. 12–13]

Pomimo braku regulacji prawnych odnośnie funkcjonowania obiektów szkolnych do zajęć ze strzelectwa, dyrektorzy podejmowali działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom takich zajęć. W tym celu adaptowano pomieszczenia dydaktyczne i określano własne zasady funkcjonowania strzelnic szkolnych i przechowywania urządzeń pneumatycznych. Dyrektorzy sprawowali nadzór nad zajęciami prowadzonymi na strzelnicach szkolnych przeprowadzając wizytacje przebiegu zajęć.

Podjęmując działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa, dyrektorzy szkół nie byli wspierani przez inne organy państwa (kuratora, Policję) – ze względu na brak podstaw prawnych do takich działań.

Brak nadzoru ze strony organów państwa nie sprzyjał zapewnieniu właściwych warunków do prowadzenia zajęć ze strzelectwa sportowego w szkołach.

W skontrolowanych szkołach nie wystąpiły groźne wypadki, z wyjątkiem zdarzenia w Stalowej Woli.

[str. 13–14, 18]

W skontrolowanych szkołach stosowana była zawężająca interpretacja przesłanek do wystąpienia o zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, określonych w art. 71 ustawy Prawo budowlane.

W przypadku adaptacji pomieszczeń na strzelnice szkolne następują zmiany warunków pracy oraz warunków zdrowotnych, a tym samym ma miejsce zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego, co winno skutkować zgłoszeniem zamiaru dokonania takiej zmiany i działaniem ze strony administracji budowlanej.

W czterech przypadkach wystąpiły nieprawidłowości przy adaptowaniu szkolnych pomieszczeń dydaktycznych na strzelnice szkolne.

[str. 12–13]

Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, w okresie objętym kontrolą, nie kontrolowało stanu obiektów strzelnic szkolnych ani kwalifikacji osób, prowadzących zajęcia dodatkowe na strzelnicach, z powodu nieuwjęcia takich zadań w planach nadzoru pedagogicznego MEN w latach 2014–2017.

Bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć nie sprawdzały również organy prowadzące szkoły.

[str. 17–18]

Policja nie gromadziła danych o liczbie i rodzaju urządzeń pneumatycznych używanych na strzelnicach szkolnych dlatego, że podczas zajęć dodatkowych ze strzelectwa sportowego nie była wykorzystywana broń w rozumieniu ustawy o broni i amunicji. Ze względu na brak podstawy prawnej, Policja nie zajmowała się funkcjonowaniem strzelnic szkolnych.

[str. 16]

Brak przepisów dotyczących szczegółowych warunków technicznych strzelnic szkolnych

Działania dyrektorów w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa

Niewłaściwa interpretacja ustawy Prawo budowlane

Brak nadzoru sprawowanego przez Kuratorium

Policja nie posiadała informacji o urządzeniach pneumatycznych używanych na strzelnicach

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Różnorodność form i zakresu zajęć ze strzelectwa sportowego

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż zajęcia ze strzelectwa sportowego prowadzone były w szkołach w oparciu o programy innowacji pedagogicznych, wdrażanych w szkołach na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki¹³, bądź w oparciu o programy własne, skonstruowane przez nauczycieli i dopuszczone do użytku w danej szkole przez dyrektora oraz włączone do szkolnego zestawu programów nauczania. Skutkowało to dużą różnorodnością zakresu i formy prowadzonych zajęć.

Minister Edukacji Narodowej nie określił podstawy programowej, ponieważ ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁴ nie zobowiązywała do jej określenia dla zajęć dodatkowych, jakimi były zajęcia ze strzelectwa sportowego.

[str. 16]

Zdjęcie nr 1

Sposób przechowywania sprzętu strzeleckiego w Liceum Ogólnokształcącym w Jedliczu

Źródło: Materiały z kontroli NIK.

¹³ Dz. U. Nr 56, poz. 506 ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, ze zm.

4. WNIOSKI

1. Podjęcie działań, we współpracy z właściwymi organami, w celu prawnego uregulowania zasad urządzania strzelnic szkolnych, przechowywania broni lub urządzeń do niej podobnych oraz określenia kwalifikacji osób prowadzących w szkołach zajęcia ze strzelectwa sportowego.
2. Przeprowadzanie, w ramach nadzoru pedagogicznego, kontroli zajęć ze strzelectwa sportowego, prowadzonych na strzelnicach szkolnych, w szczególności kontroli przestrzegania warunków bezpieczeństwa.

Minister
Edukacji Narodowej

Kurator Oświaty

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Spełnianie wymogów bezpieczeństwa przez obiekty strzelnic szkolnych

Wypożyczenie strzelnic szkolnych

Obiekty strzelnic szkolnych w skontrolowanych szkołach posiadały podstawowe wyposażenie w zakresie bezpieczeństwa użytkowników. Posiadały wyznaczone stanowiska strzeleckie, transportery tarcz, kulochwyty, nauszники i okulary ochronne oraz gaśnice. Wyposażenie to szkoły kompletowały samodzielnie, ponieważ nie ma regulacji prawnych, określających minimalne wymogi wyposażenia sal dydaktycznych do strzelectwa sportowego.

Większość strzelnic szkolnych utworzono poprzez adaptację sal dydaktycznych lub innych pomieszczeń szkolnych.

Zdjęcie nr 2

Strzelnica w Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej w Jedliczu

Źródło: Materiały z kontroli NIK.

Błędna interpretacja przepisów prawa budowlanego

Na skutek błędnej interpretacji przepisów ustawy Prawo budowlane w zakresie adaptacji pomieszczeń na strzelnice szkolne, prac tych nie zgłaszano do organów administracji architektoniczno-budowlanej. Konsekwencją tego był brak weryfikacji przez właściwy organ państwa możliwości użytkowania pomieszczeń w takim charakterze.

Dyrektorzy szkół niezasadnie przyjmowali, że adaptacja sali dydaktycznej na strzelnicę szkolną, nie powoduje zmian w zakresie bezpieczeństwa pracy oraz warunków zdrowotnych, korzystających z takich pomieszczeń uczniów i nauczycieli, a także innych osób przebywających w pobliżu.

Nie zgłaszano adaptacji na strzelnice szkolne również innych pomieszczeń, np. poddasza, strychu, magazynu.

W świetle art. 71 ustawy Prawo budowlane podjęcie w obiekcie budowlanym działalności zmieniającej warunki bezpieczeństwa pracy lub warunki zdrowotne stanowiło zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. Na podstawie art. 71 ust. 2 tej ustawy wymagało to zgłoszenia organowi administracji architektoniczno-budowlanej.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Brak zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń stwierdzono w:

- Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Krośnie, w którym na potrzeby strzelnicy szkolnej adaptowano magazyn szkolny;
- Zespole Szkół Leśnych w Lesku, w którym adaptowano strych budynku na strzelnicę szkolną;
- Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli, w którym na strzelnicę szkolną adaptowano pomieszczenia w piwnicy, wcześniej wykorzystywane jako biblioteka.

Stwierdzone
nieprawidłowości

Dyrektor Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej w Jedliczu dopiero w trakcie kontroli wystąpił do Burmistrza Miasta i Gminy w Jedliczu o wydanie decyzji o dopuszczeniu strzelnicy do użytkowania. Szkoła otrzymała taką decyzję.

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Krośnie budynek, w którym mieści się strzelnica szkolna nie był poddawany kontroli stanu technicznego, co było niezgodne z wymogiem zawartym w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane.

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli sala dydaktyczna do strzelectwa sportowego była zaprojektowana przez osobę nieposiadającą stosownych uprawnień (art. 18 i art. 20 ustawy Prawo budowlane), co spowodowało, że nie zastosowano przy jej wykonaniu rozwiązań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniom. Nie uzyskano również decyzji dopuszczającej ten obiekt do użytkowania (art. 55 ustawy Prawo budowlane).

Najwyższa Izba Kontroli uważa za zasadne określenie minimalnych wymogów bezpieczeństwa w pomieszczeniach wykorzystywanych na strzelnice szkolne.

Potrzeba określenia
wymogów bezpieczeństwa

W ocenie NIK utworzenie strzelnicy szkolnej (adaptacja pomieszczeń) niewątpliwie zmienia warunki pracy i warunki zdrowotne w takim pomieszczeniu i w związku z tym wymaga co najmniej zgłoszenia właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej.

5.2. Bezpieczeństwo uczniów i innych uczestników w trakcie zajęć ze strzelectwa sportowego, prowadzonych na strzelnicach szkolnych

Dyrektorzy skontrolowanych szkół podjęli działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na strzelnicach szkolnych. Zajęcia ze strzelectwa sportowego prowadzili odpowiednio przygotowani nauczyciele. Zajęcia te były właściwie dokumentowane. Uczestnicy zajęć posiadali ubezpieczenia NW.

Strzelnice szkolne
posiadały regulaminy

Strzelnice szkolne posiadały regulaminy, określające zasady korzystania z tych obiektów, sposób obchodzenia się z bronią oraz zachowania się osób tam przebywających, wydane przez dyrektorów szkół. W przypadku strzelnic szkolnych nie było wymogów, co do treści takiego regulaminu ani sposobu jego wydawania. W skontrolowanych szkołach regulaminy strzelnic szkolnych opracowano w oparciu o Wzorcowy regulamin strzelnic, określony w rozporządzeniu MSWiA z 15 marca 2000 r.¹⁵

¹⁵ Dz. U. Nr 18, poz. 234, ze zm.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej w Jedliczu, w regulaminie strzelnicy nie zawarto postanowień o odpowiedzialności za szkody powstałe podczas strzelania oraz za spowodowanie wypadku, o których mowa w rozdziale 1 ust. 4 Wzorcowego regulaminu strzelnic. Regulaminu tego nie zatwierdził burmistrz miasta i gminy w drodze decyzji administracyjnej, co naruszało art. 47 ustawy o broni i amunicji.

W Michalickim Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. ks. B. Markiewicza w Miejscu Piastowym nie prowadzono rejestru wypadków uczniów, co stanowiło naruszenie § 50 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁶. Rejestr taki założono w trakcie kontroli.

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Stalowej Woli w regulaminie nie określono warunków bezpieczeństwa dla osób, przebywających na strzelnicy, w tym, np. obowiązku używania na strzelnicy podczas strzelania okularów ochronnych.

W skontrolowanych szkołach zajęcia prowadzili nauczyciele przeszkoleni w zakresie strzelania i udzielania pomocy medycznej, posiadający licencję trenera strzelania z broni palnej, sportowej i pneumatycznej, licencje Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego lub licencje sędziego strzelectwa sportowego, patenty strzeleckie, tytuły instruktora strzelectwa sportowego.

Odpowiednie przechowywanie sprzętu strzeleckiego

Sprzęt wykorzystywany do zajęć był odpowiednio przechowywany, np. w metalowych szafach, zamkniętych na kłódkę. W przypadku, gdy była to broń, dochowano wymogów dotyczących jej ewidencjonowania, używania i przechowywania, określonych w rozporządzeniu MSWiA z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji¹⁷.

Zdjęcie nr 3

Sposób przechowywania sprzętu strzeleckiego w Liceum Ogólnokształcącym w Jedliczu

Źródło: Materiały z kontroli NIK.

¹⁶ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

¹⁷ Dz. U. Nr 27, poz. 343 (rozporządzenie obowiązywało do 30 września 2014 r.).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli, siedem wiatrówek nie posiadało certyfikatów producenta, określających maksymalną siłę wyrzutu wystrzeliwanego pocisku. Zdaniem Szkoły wykorzystywano wiatrówki, które nie były bronią pneumatyczną, a obowiązujące przepisy ustawy o broni i amunicji nie regulowały zasad jej użytkowania do celów szkoleniowych.

Biegły, na zlecenie Prokuratury, po zbadaniu tych urządzeń stwierdził, iż trzy wiatrówki z czterech przebadanych, są bronią palną w rozumieniu ustawy, gdyż energia kinetyczna pocisku przekraczała 17 J.

W ocenie NIK, mimo braku wymogów prawnych dotyczących urządzeń niebędących bronią, szkoła powinna dołożyć należytej staranności dla zapewnienia bezpiecznych warunków prowadzenia zajęć ze strzelectwa sportowego, w szczególności posiadać wiarygodne dokumenty (certyfikaty) dotyczące wykorzystywanych urządzeń.

Zdjęcie nr 4

[Sposób przechowywania sprzętu strzeleckiego w Liceum Ogólnokształcącym w Jedliczu](#)

Źródło: Materiały z kontroli NIK.

Szkoły prowadziły dzienniki zajęć, w których odnotowywano daty prowadzenia, obecności uczestników, tematy, wnioski do dalszych zajęć oraz potwierdzenia zapoznania się z regulaminem strzelnicy przez uczniów. Wszyscy uczniowie i prowadzący zajęcia ubezpieczeni byli od następstw nieszczęśliwych wypadków. Strzelnice szkolne wyposażone były w apteczki pierwszej pomocy.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Brak wiedzy Policji

Policja nie dysponowała wiedzą na temat posiadanych przez szkoły oraz wykorzystywanych na strzelnicach szkolnych urządzeniach, niebędących bronią w rozumieniu ustawy o broni i amunicji. Urządzenia pneumatyczne, posiadające energię poniżej 17 J, w rozumieniu tej ustawy nie są bronią, a posiadanie ich nie wymaga rejestracji. Szkoły mogły zatem nabywać takie urządzenia bez zgłaszania do organów Policji¹⁸.

Brak jednolitości form prowadzonych zajęć

Skontrolowane szkoły zajęcia ze strzelectwa sportowego prowadziły w różnych formach i z różną treścią programową zajęć.

Przykłady

Liceum Ogólnokształcące w Jedliczu – zajęcia dodatkowe, w ramach przedmiotu „wiedza ogólnowojskowa w szkole ponadgimnazjalnej”.

Zespoły Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 i 5 w Krośnie – zajęcia w formie kółka strzeleckiego, na podstawie planu zajęć, zatwierdzonego przez dyrektora Szkoły.

Zespół Szkół Leśnych w Lesku – zajęcia w formie zajęć pozalekcyjnych o tematyce łowiecko – strzeleckiej, wpisanych do arkusza organizacyjnego Szkoły.

Michalicki Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. ks. B. Markiewicza w Miejscu Piastowym – zajęcia w ramach koła strzeleckiego, w formie innowacji pedagogicznej pn. „wiadomości o służbach mundurowych i edukacja sportowo sprawnościowa”.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli – zajęcia w formie lekcji obowiązkowych i dodatkowych dla wszystkich oddziałów o profilu sportowym liceum ogólnokształcącego.

W ocenie NIK, w celu zapewnienia bezpieczeństwa na strzelnicach szkolnych celowe jest uregulowanie w przepisach prawa zasad korzystania z nich, zachowania się osób tam przebywających, certyfikatów dla urzędników do strzelania oraz sposobu obchodzenia się z tymi urządzeniami.

5.3. Nadzór nad funkcjonowaniem strzelnic szkolnych

Nadzór pedagogiczny organów szkół

Dyrektorzy sprawowali nadzór nad bezpieczeństwem uczniów w trakcie zajęć, prowadzonych na strzelnicach szkolnych i salach dydaktycznych do strzelectwa sportowego – na ogólnych zasadach określonych w ustawie o systemie oświaty.

Brak szczegółowych wymogów dla obiektów strzelnic szkolnych i zasad ich funkcjonowania sprawiał, że nadzór ten nie był w pełni efektywny.

Szkoły dysponowały rocznymi planami nadzoru pedagogicznego, w których umowano prowadzenie kontroli zajęć ze strzelectwa sportowego.

Dyrektorzy sprawdzali plany pracy dydaktycznej, prowadzenie dzienników lekcyjnych, przeprowadzali obserwacje zajęć z wiedzy ogólnowojskowej i na strzelnicy.

Prowadzone przez dyrektorów kontrole dotyczyły, m.in.:

- zaznajomienia uczniów z zasadami bezpieczeństwa przy obchodzeniu się z bronią,

¹⁸ Informacja KWP w Rzeszowie z dnia 5 maja 2017 r., uzyskana w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

- zachowania się uczniów na strzelnicy podczas zajęć,
- przestrzegania regulaminu strzelnicy,
- dbałości o własne bezpieczeństwo (używanie okularów ochronnych),
- sposobu prowadzenia zajęć przez instruktorów,
- zabezpieczenia broni pneumatycznej na strzelnicy,
- stanu technicznego urządzeń.

Przykład

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli dyrektor Szkoły i wicedyrektorzy przeprowadzili 4 obserwacje zajęć obowiązkowych ze strzelectwa sportowego oraz 2 zajęć dodatkowych. Wynik tych obserwacji, udokumentowany w arkuszach i dziennikach lekcyjnych, był pozytywny.

Organy prowadzące szkoły przeprowadzały, w ramach sprawowanego nadzoru kontrole w szkołach, jednak nie dotyczyły one kontroli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć dodatkowych ze strzelectwa sportowego na strzelnicach szkolnych.

W przypadku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Stalowej Woli przeprowadzona została kontrola, obejmująca swoim zakresem zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć ze strzelectwa sportowego, przez Starostwo Powiatowe w Stalowej Woli. Działania te podjęto już po zaistnieniu wypadku na strzelnicy szkolnej. Przeprowadzona kontrola nie wykazała żadnych nieprawidłowości.

Nadzór organów prowadzących szkoły

5.4. Nadzór pedagogiczny nad zajęciami ze strzelectwa sportowego

Kurator Oświaty w Rzeszowie, w okresie 2014 r. – styczeń 2017 r., nie wykonywał nadzoru pedagogicznego nad pracą jednostek organizacyjnych oświaty stopnia ponadgimnazjalnego, w zakresie stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej nad prowadzonymi zajęciami dodatkowymi ze strzelectwa sportowego.

Brak nadzoru uzasadniano tym, że roczne plany nadzoru pedagogicznego, przekazywane przez MEN, nie przewidywały realizacji takich zadań przez Kuratorium.

Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, ustalone przez MEN na każdy rok szkolny i przekazywane kuratorowi do realizacji, również nie przewidywały takich kontroli.

Kuratorium posiadało bazę danych odnośnie szkół z terenu województwa podkarpackiego, posiadających w swojej strukturze organizacyjnej klasy o profilu mundurowym. Baza ta zawierała szczegółowe informacje odnośnie każdej szkoły wraz z działaniami podejmowanymi w stosunku do niej przez Kuratorium.

Kuratorium prowadziło również ewidencję szkół, w których w obiektach dydaktycznych funkcjonują strzelnice w rozumieniu rozporządzenia z dnia 15 marca 2000 r. oraz strzelnice szkolne.

Kurator miał możliwość prowadzenia kontroli zajęć ze strzelectwa sportowego tylko w przypadkach nadzwyczajnych, tj. zaistniałych wypadków, skarg, interwencji rodziców, w formie kontroli doraźnych.

Nadzór kuratora oświaty

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Przeprowadzona przez Kuratorium kontrola w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli, po zaistnieniu w dniu 23 maja 2016 r. wypadku na strzelnicy szkolnej, nie wykazała żadnych nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że Kurator w badanym okresie nie egzekwował również wymogów dla obiektów strzelnic zamkniętych oraz kwalifikacji osób, prowadzących zajęcia dodatkowe na strzelnicach szkolnych, uzasadniając ten fakt brakiem zadań dla Kuratorium w tym zakresie, w planach nadzoru pedagogicznego MEN, przekazywanych Kuratorium w latach 2014–2017.

Zdaniem NIK celowe jest objęcie przez właściwych kuratorów oświaty nadzorem pedagogicznym zajęć ze strzelectwa sportowego na strzelnicach szkolnych, ze względu na mogące wystąpić zagrożenia dla życia i zdrowia uczniów.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Ocena stanu zapewnienia uczniom bezpieczeństwa podczas dodatkowych zajęć szkolnych w postaci nauki strzelania na szkolnych strzelnicach zamkniętych.

Cel główny kontroli

- 1) Ocena spełnienia wymogów prawa, związanych z dopuszczeniem obiektów strzelnic szkolnych do użytkowania, znajdujących się w budynkach szkół, na których prowadzone są zajęcia dodatkowe ze strzelectwa sportowego z użyciem broni, w szczególności zgodności z przepisami prawa budowlanego, posiadania atestu, zatwierdzonego regulaminu użytkowania.
- 2) Ocena stopnia spełniania norm bezpieczeństwa dla tego typu obiektów podczas zajęć ze strzelectwa sportowego, prowadzonych dla uczniów szkoły przez pracowników szkoły, bądź przez podmiot zewnętrzny, np. koło strzeleckie, którego celem jest przygotowanie młodzieży do zawodów strzeleckich.
- 3) Ocena nadzoru organu prowadzącego szkołę, w której usytuowano strzelnicę szkolną, nad prawidłowością przebiegu dodatkowych zajęć strzeleckich.
- 4) Ocena prawidłowości nadzoru pedagogicznego organów oświaty w zakresie stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej nad prowadzonymi zajęciami dodatkowymi ze strzelectwa sportowego.

Cele szczegółowe

Kontrolą objęto siedem jednostek oświatowych, w tym 6 szkół ponadgimnazjalnych oraz kuratorium oświaty.

Zakres podmiotowy

Kontrolą zostały objęte następujące jednostki:

1. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli,
2. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnie,
3. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 im. II Armii Wojska Polskiego w Krośnie,
4. Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Jedliczu,
5. Zespół Szkół Leśnych w Lesku,
6. Michalicki Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. ks. B. Markiewicza w Miejscu Piastowym,
7. Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

Kontrola została przeprowadzona w:

Kryteria kontroli

- samorządowych jednostkach oświatowych (pkt 1–4) na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK pod względem kryteriów legalności, gospodarności i rzetelności (art. 5 ust. 2 ustawy o NIK);
- Kuratorium Oświaty w Rzeszowie i Zespole Szkół Leśnych w Lesku na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów legalności, celowości, gospodarności i rzetelności (art. 5 ust. 1 ustawy o NIK);
- Michalickim Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. ks. B. Markiewicza w Miejscu Piastowym – na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów legalności i gospodarności (art. 5 ust. 3 ustawy o NIK).

ZAŁĄCZNIKI

Okres objęty kontrolą	1 września 2014 r. do 31 stycznia 2017 r.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f) ustawy o NIK w toku kontroli zasięgnięto informacji odnośnie wypadków lub innych zdarzeń na strzelnicach szkolnych, skutkujących niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia uczniów w: Wojewódzkiej Komendzie Policji w Rzeszowie, Wojewódzkim Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Rzeszowie oraz Prokuraturze Okręgowej w Tarnobrzegu.
Pozostałe informacje	Podjęcie kontroli było uzasadnione ze względu na brak systemowych unormowań prawnych w zakresie funkcjonowania szkolnych strzelnic sportowych, systematycznych kontroli spełniania wymogów bezpieczeństwa przez obiekty strzelnic szkolnych oraz na wnioski o przeprowadzenie kontroli tego zagadnienia przez pełnomocników poszkodowanego ucznia.
Zastrzeżenia i ich rozpatrzenie	Za wyjątkiem Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli, dyrektorzy kontrolowanych jednostek nie skorzystali z prawa złożenia zastrzeżeń do wystąpień pokontrolnych. Z 10 zastrzeżeń, złożonych przez dyrektora Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli, Komisja Rozstrzygająca NIK, jedno uwzględniła w całości, jedno w części, a w pozostałym zakresie zastrzeżenia oddaliła.
Stan realizacji wniosków pokontrolnych	W wystąpieniach pokontrolnych do dyrektorów kontrolowanych szkół oraz Kuratorium Oświaty w Rzeszowie zawarto łącznie siedem wniosków. Wszystkie te wnioski zostały zrealizowane. Podkarpacki Kurator Oświaty w Rzeszowie przekazał Ministrowi Edukacji Narodowej wniosek NIK dotyczący przeprowadzania w ramach nadzoru pedagogicznego, kontroli zajęć ze strzelectwa sportowego, prowadzonych na strzelnicach szkolnych, w szczególności kontroli przestrzegania warunków bezpieczeństwa. Minister Edukacji Narodowej polecił kuratorom oświaty wprowadzenie do planów nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2017/2018 obowiązku monitorowania bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć na strzelnicach szkolnych. Podkarpacki Kurator Oświaty w Rzeszowie zaplanował w roku szkolnym 2017/2018 przeprowadzenie 10 kontroli zapewnienia bezpieczeństwa uczniom podczas zajęć na strzelnicach szkolnych.
Informacje o braku innych wypadków w kraju	W związku z opracowywaniem informacji o wynikach kontroli, NIK skierowała zapytania do Komendanta Głównego Policji, Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego oraz (wraz z powiadomieniem w trybie art. 62a ustawy o NIK o ocenach i wnioskach zawartych w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Podkarpackiego Kuratora Oświaty) do pozostałych 15 kuratorów oświaty w sprawie wystąpienia wypadków z udziałem uczniów podczas zajęć na strzelnicach szkolnych. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że za wyjątkiem zdarzenia w Stalowej Woli, na terenie kraju do ww. organów nie zgłaszano zaistnienia wypadków na strzelnicach szkolnych.

ZAŁĄCZNIKI

Według informacji od 15 kuratorów oświaty, podjęli oni w roku szkolnym 2017/2018 monitorowanie bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć na strzelnicach szkolnych.

Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego poinformował NIK, że od 2015 r. do lutego 2018 r. organy nadzoru budowlanego przeprowadziły 22 kontrole szkół w 10 województwach, w których znajdowały się pomieszczenia adaptowane na strzelnice szkolne.

Organ ten wskazał także, że regulacje ustawy Prawo budowlane nie zawierają przepisów, które wyłączałyby kontrole strzelnic szkolnych spod kompetencji organów nadzoru budowlanego. Zatem organom tym przysługuje prawo do kontrolowania budynków szkolnych, w tym pomieszczeń przeznaczonych na strzelnice sportowe. Mogą one podejmować działania wskazane w rozdziale 6 ustawy – Utrzymanie obiektów budowlanych.

Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego stwierdzając, że brak jest jednak przepisów techniczno-budowlanych, dedykowanych pomieszczeniom strzelnic szkolnych, za zasadne uznał wprowadzenie obowiązku sporządzenia instrukcji obsługi i eksploatacji budynków, w których takie strzelnice są organizowane. Zdaniem tego organu, bez wątpienia wpłynęłoby to pozytywnie na poziom bezpieczeństwa, a jednocześnie ułatwiłoby i przyspieszyłoby działania organu nadzoru budowlanego w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

Monitorowanie
przez kuratorów oświaty
w roku szkolnym
2017/2018

Działania i uwagi
organów nadzoru
budowlanego w skali kraju

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności
1.	Delegatura NIK w Rzeszowie	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Stalowej Woli	Włodzimierz Smutek	N
2.		Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Krośnie im. Ignacego Łukasiewicza	Joanna Kubit	PN
3.		Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Krośnie im. II Armii Wojska Polskiego	Marek Kubit	P
4.		Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Jedliczu	Iwona Pytel	PN
5.		Zespół Szkół Leśnych w Lesku	Jadwiga Szylak	PN
6.		Michalicki Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. ks. B. Markiewicza w Miejscu Piastowym	ks. Leszek Przybylski	PN
7.		Kuratorium Oświaty w Rzeszowie	Małgorzata Anna Rauch	O

Wykaz jednostek kontrolowanych

Objaśnienia:

N – negatywna,

PN – pozytywna z nieprawidłowościami,

O – opisowa.

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Prawo budowlane

Zgodnie z treścią art. 55 ust.1 pkt 1 lit. a ustawy Prawo budowlane, obiekt strzelnicy należy w ramach kategoryzacji obiektów budowlanych, wyszczególnionych w załączniku do ustawy, do IX oraz V kategorii tychże obiektów budowlanych i podlega jej unormowaniom.

Przepisy ustawy Prawo budowlane normują działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określają zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach.

Ustawa w art. 5 nakazuje, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektowanie i budowę obiektu budowlanego wraz z ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając spełnienie wymagań podstawowych.

Ponadto przepis ten nakłada obowiązek użytkowania obiektu budowlanego w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywanie w należyтым stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej.

Brak przepisów szczegółowych dotyczących strzelnic nie ogranicza możliwości wykonywania zadań przez powiatowe organy nadzoru budowlanego.

W przypadku posiadania przez właściciela lub zarządcę strzelnicy pełnej dokumentacji dotyczącej wybudowania obiektu, organ dokonuje sprawdzenia zgodności użytkowania obiektu z warunkami określonymi w decyzji o pozwoleniu na budowę.

W przypadku prowadzenia kontroli obiektów, na które została wydana decyzja o pozwoleniu na budowę, organ związany jest ww. decyzją i jego działania mogą dotyczyć sprawdzenia zgodności sposobu użytkowania z warunkami określonymi w decyzji (w tym rodzaju broni strzeleckiej, warunków prowadzenia strzelań).

W przypadku braku dokumentacji, organ zobowiązany jest do podejmowania czynności prawnych wynikających z art. 62 ust. 3 ustawy Prawo budowlane.

Ww. przepis nakazuje – w razie stwierdzenia nieodpowiedniego stanu technicznego obiektu budowlanego lub jego części, mogącego spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia bądź środowiska – przeprowadzenie kontroli, o której mowa w art. 62 ust. 1, a także umożliwia żądanie przedstawienia ekspertyzy stanu technicznego obiektu lub jego części. Nałożenie przez organ nadzoru budowlanego obowiązku poddania przez właściciela lub zarządcę obiektu budowlanego dodatkowej kontroli, powinno nastąpić w drodze decyzji administracyjnej, w której mógłby być także określony obowiązek dostarczenia ekspertyzy stanu technicznego całego obiektu lub jego części. Jeżeli zachodzi potrzeba dostarczenia samej ekspertyzy w toku postępowania administracyjnego, to organ orzeka o tym w drodze postanowienia¹⁹.

¹⁹ Wyrok NSA z dnia 14 października 1999 r., sygn. akt IVSA 1622/97.

Treść art. 81c ust. 2 ustawy Prawo budowlane wskazuje, że w przypadku, gdy organ ma uzasadnione wątpliwości, co do jakości wyrobów budowlanych lub robót budowlanych, a także stanu technicznego obiektu budowlanego, może nałożyć, w drodze postanowienia, na właściciela lub zarządcę, obowiązek dostarczenia w określonym terminie odpowiednich ocen technicznych lub ekspertyz.

Organy administracji architektoniczno-budowlanej lub nadzoru budowlanego mogą zlecić wykonanie ekspertyzy albo dodatkowych ocen lub ekspertyz na koszt osoby zobowiązanej do ich dostarczenia.

Zlecenie sporządzenia ocen lub ekspertyz następuje w drodze umowy zawartej przez właściwy organ z rzeczoznawcą budowlanym.

Organ ten jest również upoważniony do wydania postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania.

Odrębnym zagadnieniem jest stosowanie przepisów ustawy o broni i amunicji, która w odniesieniu do strzelnic określa zasady ich funkcjonowania.

Ustawa o broni i amunicji
oraz akty wykonawcze

Pod pojęciem tym należy rozumieć zasady zachowania bezpieczeństwa na strzelnicy, w tym warunki korzystania ze strzelnicy oraz sposób obchodzenia się z bronią i sposób zachowania osób przebywających na strzelnicy. Przedmiotowe zasady, określone w regulaminie strzelnicy, podlegają zatwierdzeniu w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez właściwego wójta, burmistrza (prezydenta miasta).

Dokument ten powinien być dołączony do książki obiektu budowlanego, której obowiązek prowadzenia, zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, spoczywa na właścicielu lub zarządcy obiektu budowlanego.

Nie ma w powyższym przypadku zastosowania rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać strzelnice garnizonowe oraz ich usytuowanie²⁰, bowiem przepisy te dotyczą tylko obiektów zlokalizowanych na terenach będących w zarządzie Ministra Obrony Narodowej i ich kontrola należy do właściwości wojewódzkiego organu nadzoru budowlanego.

Zgodnie z zapisem § 3 i § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 kwietnia 2000 r. w sprawie wymagań w zakresie ochrony środowiska dotyczących budowy i użytkowania strzelnic²¹, strzelnice są lokalizowane w sposób zapewniający ochronę środowiska przed hałasem, poziom hałasu nie może przekraczać dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych przepisami o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz strzelnica musi posiadać wyznaczone miejsce do gromadzenia odpadów, zgodnie z przepisami o odpadach.

Zgodnie z unormowaniami zawartymi w rozdziale 1 ust. 3 pkt 2 załącznika do rozporządzenia z dnia 13 marca 2000 r. w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic, szkoła winna posiadać atest strzelnicy (dotyczy spraw po 31 marca 2002 r.).

²⁰ Dz. U. Nr 132, poz. 1479, ze zm.

²¹ Dz. U. Nr 27, poz. 341.

ZAŁĄCZNIKI

Przepisy dotyczące prowadzenia szkół

Wymogi przechowywania broni i amunicji określone zostały w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji²².

Zgodnie z treścią art. 5 ust. 7 pkt 1, art. 5c pkt 2 i art. 34a ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym²³ organ prowadzący szkołę zapewnia warunki do opieki uczniom oraz sprawuje bieżący nadzór nad jej funkcjonowaniem.

Zgodnie z treścią art. 33 i art. 34 ustawy o systemie oświaty, nadzór pedagogiczny nad działalnością szkoły sprawuje kurator oświaty i w przypadku, jeżeli szkoła lub placówka albo organ prowadzący prowadzi swoją działalność z naruszeniem przepisów ustawy, organ sprawujący nadzór pedagogiczny może polecić, w drodze decyzji, usunięcie uchybień w wyznaczonym terminie.

²² Dz. U. z 2014 r. poz. 1224.

²³ Dz. U. z 2017 poz. 1868, ze zm.

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. *o broni i amunicji* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1839, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1868, ze zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 r. *w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic* (Dz. U. z 2000 r. Nr 18, poz. 234 ze zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 kwietnia 2000 r. *w sprawie wymagań w zakresie ochrony środowiska, dotyczących budowy i użytkowania strzelnic* (Dz. U. Nr 27, poz. 341).
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. *w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji* (Dz. U. poz. 1224).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach* (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki* (Dz. U. Nr 56, poz. 506 ze zm.).

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej (KOP)
8. Przewodniczący sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (ENM)
9. Przewodniczący senackiej Komisji Nauki, Edukacji i Sportu
10. Minister Edukacji Narodowej
11. Wojewoda Podkarpacki
12. Marszałek Województwa Podkarpackiego

6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 13 marca 2018 r.

BK-WKI.0916.4.2018.FS

Pan Krzysztof Kwiatkowski
Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

na podstawie art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524) przedstawiam stanowisko do Informacji o wynikach kontroli pn. *Zapewnienie bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć na strzelnicach szkolnych.*

Prowadzone w szkole zajęcia na strzelnicach są działalnością dydaktyczną, która, w świetle art. 55 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo oświatowe¹, podlega ocenie w ramach nadzoru pedagogicznego. Z uwagi na specyfikę tych zajęć nadzorowi pedagogicznemu podlegają w szczególności kwestie zapewnienia bezpieczeństwa uczniom na strzelnicach szkolnych. Zgodnie z ustalonymi przez Ministra Edukacji Narodowej podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2017/2018, w okresie od stycznia do połowy marca prowadzone jest monitorowanie zapewnienia bezpieczeństwa uczniom podczas zajęć na strzelnicach funkcjonujących w szkole. Działanie to przeprowadzane jest w formie badania ankietowego udostępnianego szkołom, które prowadzą strzelnice. Analiza ankiet pozwoli na ocenę funkcjonowania strzelnic szkolnych, która będzie miała znaczenie przy podejmowaniu działań w trybie nadzoru pedagogicznego oraz ewentualnego wdrożenia do systemu dodatkowych rozwiązań ułatwiających dyrektorom szkół bezpieczne korzystanie ze strzelnic szkolnych.

Ogólne unormowania prawne zobowiązują odpowiednie podmioty do zapewnienia dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa i higieny pracy w trakcie realizowanych zajęć szkolnych. Za działalność szkoły odpowiada jej organ prowadzący, którego kompetencje obejmują, m.in. obowiązek zapewnienia bezpiecznych warunków działania szkoły. W szczególności dotyczy to zagwarantowania bezpieczeństwa i higieny procesu nauczania, wychowania i opieki². Bezpośrednią odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w szkole ponosi jej dyrektor, z mocy ustawy obowiązany wykonywać zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę lub placówkę³. Zadania dyrektora

¹ ustawa z 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm.)

² Art. 10 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*.

³ Art. 68 ust. 1 pkt 6 ustawy z 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*.

szkoły w tym zakresie wynikają wprost z art. 207 Kodeksu pracy⁴ oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁵. Przepis § 3 przywołanego rozporządzenia nakłada na dyrektora szkoły obowiązek przeprowadzania, co najmniej raz w roku, kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, oraz określania kierunków ich poprawy. Kopię protokołu zawierającego ustalenia kontroli dyrektor przekazuje organowi prowadzącemu szkołę.

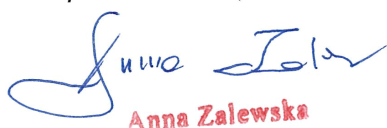
Przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów podlega nadzorowi ze strony organu prowadzącego szkołę lub placówkę⁶. Zagadnienia obejmujące zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki są przedmiotem nadzoru pedagogicznego⁷.

Minister Edukacji Narodowej planuje podjąć współpracę z właściwymi Ministrami w celu uregulowania problematyki związanej ze strzelnicami szkolnymi w zakresie: regulaminów strzelnic, broni używanej na strzelnicach i adaptacji pomieszczeń szkolnych na strzelnice.

Ponadto, Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy w nowym rozporządzeniu o ogólnych przepisach bezpieczeństwa i higieny obowiązujących w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁸ planuje zamieścić odwołania do właściwych przepisów w zakresie zasad funkcjonowania w szkole strzelnic oraz rozważy wzmocnienie zapisów dotyczących bezpieczeństwa ogólnego, w tym bezpieczeństwa na strzelnicach szkolnych.

Najwyższa Izba Kontroli wniosła również o określenie kwalifikacji osób prowadzących w szkołach zajęcia ze strzelectwa sportowego. Należy zaznaczyć, że przepisy w tym zakresie są określone w przepisach ustawy z dnia 21 maja 1991 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1839 t.j.) i przepisach wykonawczych. MEN rozważy zasadność umieszczenia regulacji w tym zakresie również w przepisach dotyczących kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

Z poważaniem,

Anna Zalewska

⁴ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, z późn. zm.).

⁵ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, z późn. zm.

⁶ Art. 57 ust. 2 pkt 2 ustawy z 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm.).

⁷ Art. 55 ust. 2 pkt 6 ustawy z 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*.

⁸ Na podstawie delegacji z art. 125 ustawy z 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*.